

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Briff Ymchwil

Hydref 2019

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliad.cymru/ymchwil

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopiau caled gan:

Senedd Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: **0300 200 6328**

E-bost: Elfyn.Henderson@Cynulliad.Cymru

Twitter: [@SeneddYmchwil](https://twitter.com/SeneddYmchwil)

Blog: SeneddYmchwil.blog

LinkedIn: [Ymchwil y Senedd, Cynulliad Cenedlaethol Cymru](https://www.linkedin.com/company/ymchwil-y-senedd)

© **Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2019**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Ymchwil y Senedd

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Briff Ymchwil

Hydref 2019

Awdur:
Elfyn Henderson

Cynnwys

Cyflwyniad	1
Y cefndir	2
Pwrpas y Fframwaith.....	2
Datblygu'r Fframwaith.....	3
Y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol	5
Gweledigaeth ac amcanion.....	5
Y dewis a ffafrir	6
Gwaith craffu'r pwyllgor ar yr dewis a ffafrir	9
Fframwaith drafft.....	12
Dogfen Fframwaith drafft.....	12
Pennod 3 - Canlyniadau'r Fframwaith.....	13
Pennod 4 - Strategaeth Ofodol (polisiau 1-15).....	14
Pennod 5 - Y rhanbarthau (polisiau 16-33).....	25
Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig	31
Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.....	33

Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar ddrafft cyntaf ei ***Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cymru***. Mae'r Fframwaith yn ofyniad statudol a bydd yn nodi strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer mynd i'r afael â'i blaenoriaethau cenedlaethol drwy'r system gynllunio. Disgwylir i'r Fframwaith terfynol gael ei gyhoeddi ym mis Mawrth 2020.

Dechreuodd y broses o ddatblygu'r Fframwaith yn 2016 ac mae'n cynnwys nifer o gamau allweddol. Nod y briff hwn yw crynhoi digwyddiadau hyd yma drwy ddarparu trosolwg o'r:

- broses ar gyfer datblygu'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol;
- y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith, a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2018;
- gwaith craffu gan un o Bwyllgorau'r Cynulliad ar y dewis a ffafrir; a'r
- Fframwaith drafft, a gyhoeddwyd ym mis Awst 2019.

Y cefndir

Cyflwynodd **Deddf Cynllunio (Cymru) 2015** ddwy lefel newydd o gynllun datblygu, a fydd uwchlaw'r **Cynlluniau Datblygu Lleol** presennol:

- Fframwaith sy'n cwmpasu Cymru gyfan; a hefyd
- **Cynlluniau Datblygu Strategol** sy'n cwmpasu rhanbarthau penodol.

Bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi polisiau Llywodraeth Cymru ar ddatblygu a defnyddio tir mewn cyd-destun gofodol. Bydd y Fframwaith yn nodi fframwaith defnydd tir dros gyfnod o 20 mlynedd ac yn cael ei adolygu o leiaf bob pum mlynedd.

Yn wahanol i'w ragflaenydd, **Cynllun Gofodol Cymru**, bydd gan y Fframwaith statws cynllun datblygu. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid gwneud penderfyniadau cynllunio yn unol â'r Fframwaith a bod yn rhaid i bob Cynllun Datblygu Strategol a Cynllun Datblygu Lleol gydymffurfio ag ef.

Mae Cynlluniau Datblygu Strategol yn gynlluniau rhanbarthol a fydd yn bodoli rhwng y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Lleol mewn rhai rhannau o Gymru, a byddant yn ymdrin â materion sy'n torri ar draws nifer o ardaloedd awdurdodau cynllunio lleol (ond nad ydynt o arwyddocâd cenedlaethol). Ar hyn o bryd nid oes dyletswydd statudol i baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol. Fodd bynnag, mae dogfen drafft y Fframwaith, a drafodir yn ddiweddarach yn y papur briffio hwn, yn cynnwys polisi sy'n 'ei gwneud yn ofynnol cyflwyno Cynlluniau Datblygu Strategol'.

Pwrpas y Fframwaith

Ar ddechrau'r broses, nododd Llywodraeth Cymru bwrpas y Fframwaith fel:

- nodi lle mae angen twf a seilwaith o bwysigrwydd cenedlaethol a sut gall y system gynllunio gyflawni hyn;
- rhoi cyfarwyddyd i Gynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol;
- cefnogi penderfyniadau ynghylch ceisiadau o dan y drefn **Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol**;

- ategu strategaethau economaidd, trafndiaeth, amgylcheddol, tai, ynni a diwylliannol cenedlaethol a sicrhau y gellir cyflawni'r rhain drwy'r system gynllunio; a
- bodoli ochr yn ochr â **Pholisi Cynllunio Cymru**, sy'n disgrifio polisiau cynllunio cenedlaethol Llywodraeth Cymru ac a fydd yn parhau i bennu'r cyd-destun ar gyfer cynllunio defnydd tir.

Cyhoeddwyd fersiwn ddiweddaraf Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 10) ym mis Rhagfyr 2018, ar ôl cael ei ddiwygio i ystyried *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015*.

Datblygu'r Fframwaith

Dechreuodd y gwaith o ddatblygu'r Fframwaith yn 2016, gyda disgwyl ar hyn o bryd i'r fersiwn derfynol gael ei chyhoeddi ym mis Medi 2020. Mae Llywodraeth Cymru wedi **cyhoeddi llinell amser** yn dangos y gwahanol gamau sy'n gysylltiedig â datblygu'r Fframwaith. Mae hyn yn cynnwys:

- casglu tystiolaeth ac ymgymryd â gwaith ymgysylltu i ddatblygu gweledigaeth, amcanion a dewisiadau ar gyfer y Fframwaith (Hydref 2016 - Mawrth 2018);
- cyhoeddi ac ymgynghori ar faterion, dewisiadau a'r dewis a ffafrir o ran y Fframwaith, gyda chymorth asesiadau ac adroddiadau amgylcheddol (Ebrill 2018 - Gorffennaf 2018);
- trafod ymatebion i'r ymgynghoriad ar y dewis a ffafrir a pharatoi'r Fframwaith drafft (Gorffennaf 2018 - Awst 2019);
- ymgynghori ar y Fframwaith drafft, trafod ymatebion a pharatoi adroddiad ymgynghori (Awst 2019 - Mawrth 2020);
- Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn trafod y Fframwaith drafft (Ebrill - Mehefin 2020); ac wedyn
- cyhoeddi'r Fframwaith terfynol (Medi 2020).

Mae'r Ddeddf Gynllunio yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cynulliad drafod y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft cyn cyhoeddi'r Fframwaith terfynol. Bydd gan y Cynulliad 60 diwrnod eistedd i'w ystyried. Fel y nodwyd yn y llinell amser uchod, mae disgwyl i'r Cynulliad drafod y Fframwaith drafft rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2020.

Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru ystyried penderfyniadau neu argymhellion a wneir gan y Cynulliad, neu unrhyw un o'i bwyllgorau, wrth benderfynu a ddylid diwygio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft ai peidio. Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi datganiad ochr yn ochr â'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol terfynol yn nodi sut mae wedi ystyried penderfyniadau neu argymhellion y Cynulliad.

Craffodd **Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig** y Cynulliad ar y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith ym mis Mehefin 2018. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am hyn yn nes ymlaen yn y papur briffio hwn.

Y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol

Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar y **dewis a ffafrir o ran y Fframwaith** rhwng mis Ebrill a mis Gorffennaf 2018.

Ni chyflwynodd y **ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir** (PDF, 4MB) fersiwn ddrafft o'r Fframwaith, ond yn hytrach nododd weledigaeth, amcanion a'r dewis a ffafrir i ddarparu'r sylfaen ar gyfer datblygu'r Fframwaith drafft.

Ni amlinellwyd manylion y polisiau y bydd y Fframwaith yn eu pennu ar gyfer pob rhan o Gymru ar yr adeg hon. Fodd bynnag, nodwyd cyfres o faterion gofodol o bwys cenedlaethol yn y dewis a ffafrir a'r cyfeiriad posibl ar gyfer nifer o feysydd polisi.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **crynodeb o'r ymatebion** i'r ymgynghoriad.

Gweledigaeth ac amcanion

Yn y ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir, nodir gweledigaeth Llywodraeth Cymru ynghylch 'Lleoedd Cynaliadwy':

Lleoedd Cynaliadwy yw nod y system cynllunio defnydd tir. Bydd y Fframwaith yn helpu i sicrhau lleoedd cynaliadwy ledled Cymru erbyn 2040, drwy gefnogi dulliau cadarnhaol o greu lleoedd a sicrhau bod ein dewisiadau gofodol yn cyfeirio datblygiad i'r lleoedd iawn, yn gwneud y defnydd gorau o adnoddau, yn creu ac yn cynnal cymunedau hygyrch ac iach, yn gwarchod ein hamgylchedd ac yn cefnogi ffyniant i bawb.

Yn ogystal, nodir pedwar nod o fewn y weledigaeth:

- lleoedd unigryw a naturiol;
- lleoedd cynhyrchiol a mentrus;
- lleoedd egniol a chymdeithasol; a
- rhanbarthau ffyniannus, nodedig ac amrywiol.

Yn ogystal, nodwyd 27 o amcanion y Fframwaith yn y ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir. Gellir gweld yr amcanion a'r sail dystiolaeth ar eu cyfer yn **Atodiad A - Materion y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol** (PDF 17MB) sy'n cyd-fynd â'r ddogfen ymgynghori.

Y dewis a ffafir

Yn y dewis a ffafir gan Lywodraeth Cymru, amlinellir y 'fframwaith gofodol ar gyfer datblygu'r Fframwaith', ac mae'n cynnwys pum thema, gyda'r pedair thema gyntaf yn adlewyrchu strwythur y fersiwn ddiwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru:

- creu lleoedd;
- lleoedd unigryw a naturiol;
- lleoedd cynhyrchiol a mentrus;
- lleoedd egniol a chymdeithasol; a
- Rhanbarthau Cymru.

Creu Lleoedd

Mae'r cysyniad o 'greu lleoedd' wrth wraidd ymagwedd newydd Llywodraeth Cymru at bolisi cynllunio, ac mae'n un o brif nodweddion y dewis a ffafir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a'r fersiwn ddiwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn disgrifio creu lleoedd fel proses gynhwysol, sy'n cynnwys pawb sydd â buddiant yn yr amgylchedd adeiledig a naturiol. Mae'n ystyried materion ar bob lefel, o'r raddfa fyd-eang, fel y newid yn yr hinsawdd, i'r raddfa leol, fel effaith amwynderau ar gymdogion.

Noda'r dewis a ffafir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol mai'r thema creu lleoedd 'yw'r egwyddor gyntaf a ddefnyddir i ystyried dewisiadau gofodol. Rhaid i benderfyniadau i gefnogi themâu eraill ddangos yn gyntaf eu bod yn gydnaws â'r thema creu lleoedd'.

Mae'r dewis a ffafir yn canolbwyntio ar dair agwedd ar greu lleoedd:

- datgarboneiddio a newid hinsawdd;
- iechyd a llesiant; a
- chymunedau cydlynus a'r Gymraeg.

Mae Gwasanaeth Ymchwil y Senedd wedi cyhoeddi **blog ar greu lleoedd** a thrafododd y Cynulliad **rôl y system gynllunio o ran creu lleoedd** ym mis Mai 2018.

Lleoedd unigryw a naturiol

O dan y thema hon, dywedir yn y ddogfen ymgynghori y bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi adnoddau naturiol cenedlaethol, ardaloedd o risg amgylcheddol, a thirweddau o bwysigrwydd cenedlaethol. Dywed hefyd y bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi cyfleoedd ar gyfer ehangu'r ardaloedd hyn o bwysigrwydd cenedlaethol, cyfleoedd ar gyfer seilwaith gwyrdd newydd a 'datblygiad diwylliannol cenedlaethol' newydd.

Lleoedd cynhyrchiol a mentrus

O dan y thema hon, dywedir yn y dewis a ffafir y bydd y Fframwaith yn nodi lleoliadau lle bydd nifer o bolisiau yn cael eu gweithredu. Er nad aeth y dewis a ffafir mor bell â nodi lleoedd penodol, amlinellodd y bydd y Fframwaith yn nodi:

- lleoliadau ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy a charbon isel newydd ar raddfa genedlaethol a fframwaith ar gyfer sefydlu cynlluniau ynni adnewyddadwy sy'n eiddo i'r gymuned;
- ardaloedd pwysig o ran cyflogaeth, adfywio, mwynau a gwastraff, lleoliadau presennol a newydd ar gyfer sectorau twf economaidd strategol (gan gynnwys y sectorau sylfaen, sy'n cynnwys gofal, twristiaeth, bwyd a manwerthu);
- polisiau i hyrwyddo datblygiad economaidd trawsffiniol gyda rhanbarthau cyfagos yn Lloegr; a
- seilwaith digidol a thrafnidiaeth pwysig.

Yn ogystal, amlinellodd yr ymgynghoriad ar y dewis a ffafir y bydd y Fframwaith yn rhyngweithio â **Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru**, y disgwylir iddo gael ei gyhoeddi cyn diwedd 2019, ar faterion sy'n pontio'r cyfundrefnau cynllunio morol-daeareol.

Lleoedd egniol a chymdeithasol

Mae'r thema hon yn amlinellu y bydd y Fframwaith yn cynnwys polisiau sy'n cysylltu datblygiadau tai strategol â seilwaith ffisegol a chymdeithasol, gan gynnwys seilwaith teithio llesol (cerdded a beicio), a'i gysylltu ag ardaloedd cyflogaeth, gyda'r nod o ddarparu cyfleusterau gwell a swyddi mwy lleol. Noda hefyd y bydd polisiau 'yn nodi rhagamcaniad tai a phoblogaeth ar sail polisi cenedlaethol, a fydd yn cynnwys ystod Cymru gyfan o ffigurau tai'.

Rhanbarthau Cymru

O dan y thema hon, nodwyd yn y dewis a ffafrir y bydd y Fframwaith yn darparu cyfarwyddyd ar gyfer tri rhanbarth: gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru, a gall y polisi gynnwys gofyniad i baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol. Awgrymir yn y ddogfen hefyd y gallai'r Fframwaith 'nodi rhagfynegiadau tai a phoblogaeth ar sail polisi rhanbarthol ar gyfer pob rhanbarth, a fydd yn cynnwys ystod ranbarthol o dai ar gyfer cyfnod y cynllun.'

Mae'r defnydd o ffigurau tai Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu Cynlluniau Datblygu Lleol wedi bod yn ddatblyguol yn y gorffennol, ac ymgwymerodd Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd y Pedwerydd Cynulliad ag **ymchwiliad byr i'r mater yn 2013**.

Dewisiadau amgen

Cyn penderfynu ar Leoedd Cynaliadwy fel y dewis a ffafrir, profodd Llywodraeth Cymru bedwar dewis gwahanol. Dywedodd Llywodraeth Cymru fod y dewis a ffafrir yn fodel hybrid sy'n seiliedig ar gryfderau cymharol y pedwar dewis amgen. Y dewisiadau amgen oedd:

- **canolbwyntio ar dwf yn yr ardaloedd marchnad cryfaf** yng Nghymru, gan ddarparu'r seilwaith sydd ei angen i ategu hyn;
- **dosbarthu twf a seilwaith ledled Cymru** a chanolbwyntio ar gefnogi ardaloedd sydd â'r angen mwyaf, lle mae marchnadoedd yn wannach;
- **cyflawni amcanion datgarboneiddio a newid hinsawdd** drwy wneud y materion hyn yn ystyriaeth sylfaenol mewn polisiau yn y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol; a hefyd
- **canolbwyntio ar reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy** drwy bwysleisio amaethyddiaeth, coedwigaeth, ynni adnewyddadwy, dŵr a thwristiaeth fel ffyrdd o ddatblygu swyddi o ansawdd da ledled Cymru.

Cynhwyswyd dewis meincnod o beidio â llunio Fframwaith Datblygu Cenedlaethol hefyd.

Gwaith craffu'r pwyllgor ar yr dewis a ffafrir

Bu'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn craffu ar y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith ym mis Mehefin 2018. Roedd hyn yn cynnwys **sesiwn tystiolaeth gyhoeddus gydag arbenigwyr cynllunio** a gweithdy i randdeiliaid.

Yn dilyn y gwaith hwn, **ysgrifennodd y Pwyllgor** (PDF, 175KB) at Lesley Griffiths, Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig ar y pryd, ym mis Awst 2018, yn ceisio eglurhad ar amrywiaeth o faterion. **Atebodd Ysgrifennydd y Cabinet** (PDF, 278KB) ar y pryd yn ystod y mis dilynol. Roedd yr ohebiaeth yn ymdrin â'r themâu a ganlyn:

Rhyngweithio â pholisiau a chynlluniau allweddol eraill

Nid oedd y Pwyllgor yn deall yn iawn sut roedd y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith yn rhyngweithio â pholisiau a chynlluniau allweddol eraill, gan gynnwys:

- Polisi Cynllunio Cymru - Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud y byddai Polisi Cynllunio Cymru yn cael ei ddiwygio ymhellach unwaith y byddai'r Fframwaith terfynol yn cael ei gyhoeddi yn 2020.
- Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (wrthi'n cael ei ddatblygu) - Nododd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd ei bod yn gyfrifol am y Fframwaith a'r cynllun morol, a bod rhaglen gyswllt ffurfiol ac anffurfiol rhwng swyddogion sy'n gweithio ar y ddwy ddogfen. Dywedodd hefyd fod yr arfarniadau cynaliadwyedd ar gyfer y ddwy ddogfen yn asesu sut mae pob un yn cefnogi'r gwaith o wneud penderfyniadau integredig.

Comisiwn Seilwaith

Nid oedd y Pwyllgor chwaith yn deall yn iawn beth oedd y berthynas rhwng y Fframwaith a Chomisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd y byddai ei swyddogion yn 'sefydlu mecanweithiau i gydweithio' gyda'r Comisiwn Seilwaith.

Pwrpas y Comisiwn Seilwaith yw darparu cyngor diduedd arbenigol i Lywodraeth Cymru ar anghenion seilwaith economaidd ac amgylcheddol strategol hirdymor. Bydd hefyd yn trafod sut mae'r anghenion hyn yn rhyngweithio â seilwaith cymdeithasol, fel ysgolion ac ysbytai. Nododd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, Julie James, **ym mis Medi 2019 ei bod yn bwriadu ehangu cylch gwaith y Comisiwn Seilwaith** (PDF, 282KB) i gynnwys dulliau adeiladu, modelau cyllid a'r

seilwaith strategol sy'n ofynnol i ategu'r gwaith o gyflenwi tai,

Disgwylir adroddiad blynyddol y Comisiwn Seilwaith ym mis Tachwedd a'i 'adroddiad Cyflwr y Genedl' cyntaf cyn diwedd 2021.

Noder bod Llywodraeth Cymru hefyd yn bwriadu i'r Fframwaith ategu **Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru**.

Creu Lleoedd

Yn gyffredinol, roedd y Pwyllgor yn cefnogi'r cysyniad o greu lleoedd, ond mynegodd rai amheuan ac awgrymu y dylid rhoi mwy o bwyslais ar bobl a chymunedau o fewn y diffiniad, gan gynnwys canolbwyntio ar gartrefi a swyddi. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd, er cysondeb, y byddai'r Fframwaith yn defnyddio'r un diffiniad o greu lleoedd â Pholisi Cynllunio Cymru.

Tri Rhanbarth

Roedd y Pwyllgor eisiau deall y rhesymeg y tu ôl i ddewis y tri rhanbarth - gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru - yn enwedig o gofio bod **ymchwil a gynhaliwyd ar ran Llywodraeth Cymru** yn argymhell pedwar rhanbarth.

Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud bod y tri rhanbarth yn cyfateb i'r rhai yng **Nghynllun Gweithredu ar yr Economi** Llywodraeth Cymru i sicrhau ymagwedd gydgysylltiedig gan y llywodraeth, ond y byddai'n myfyrio ymhellach ar yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar y mater hwn. Dywedodd hefyd, er bod tri rhanbarth, y gallai fod yn briodol cael mwy nag un Cynllun Datblygu Strategol neu gyfuniad o Gynllun Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol ar y cyd o fewn rhanbarth.

Cynlluniau Datblygu Strategol

Roedd y Pwyllgor yn pryderu nad oedd Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu cyflwyno, a'r effaith y gallai hyn ei chael ar yr hyn mae'n rhaid i'r Fframwaith ei gwmpasu. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd mai'r dewis roedd hi'n ei ffafrio oedd i Awdurdodau Cynllunio Lleol baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol yn wirfoddol. **Ysgrifennodd at Awdurdodau Cynllunio Lleol ym mis Rhagfyr 2017** gan eu hannog i weithio gyda'i gilydd ar Gynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol.

Ffigurau tai

Roedd y Pwyllgor hefyd yn pryderu y gellid dehongli'r 'ystod o niferoedd tai' a awgrymir yn y dewis a ffafrir fel targed, a bod yr iaith a ddefnyddir yn y ddogfen yn awgrymu ymagwedd o'r brig i lawr yn hytrach nag o'r gwaelod i fyny. Roedd y Pwyllgor wedi clywed gan randdeiliaid yr oedd yn well ganddynt weld ffigurau tai yn seiliedig ar angen lleol ac wedi eu crynhoi'n ffigurau rhanbarthol a chenedlaethol. Dylai'r ffigurau hyn hefyd gynnwys gwahanol fathau o dai i adlewyrchu anghenion tai lleol, fel tai cymdeithasol a fforddiadwy.

Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud bod ei swyddogion yn gweithio ar broses newydd ar gyfer sefydlu'r ffigurau tai ar gyfer y Fframwaith, gyda'r bwriad o ddarparu ystod o rifau ar ystod o lefelau mewn ffordd gyson. Ychwanegodd y byddai hyn yn ychwanegol at unrhyw nifer sy'n deillio'n lleol a allai lywio'r broses Cynlluniau Datblygu Strategol neu Gynlluniau Datblygu Lleol.

Fframwaith drafft

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Fframwaith drafft ar gyfer ymgynghoriad ar 7 Awst 2019. Roedd wedi bwriadu lansio'r ymgynghoriad ym mis Gorffennaf, ond bu **oedi oherwydd isetholiad Brycheiniog a Sir Faesyfed San Steffan** a ddigwyddodd ar 1 Awst. Mae'r ymgynghoriad yn rhedeg am 14 wythnos ac yn cau ar 15 Tachwedd 2019.

Cyhoeddwyd **naw dogfen wahanol** fel rhan o'r ymgynghoriad:

- Drafft o'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (PDF, 7MB)
 - ◆ Fersiwn hawdd ei ddeall (PDF, 39MB)
 - ◆ Crynodeb pobl ifanc (PDF, 4MB)
 - ◆ **Dogfen ymgynghori (PDF, 280KB)**. Mae'r ddogfen ymgynghori'n cysylltu â nifer o strategaethau, papurau ymchwil a chyhoeddiadau eraill sydd wedi llywio'r gwaith o ddatblygu'r Fframwaith.
- Adroddiad ar yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (PDF, 5MB)
 - ◆ Adroddiad Gwerthuso Cynaliadwyedd Integredig: crynodeb annhechnegol (PDF, 556KB)
- Adroddiad Asesu Rheoliadau Cynefinoedd (PDF, 16MB)
 - ◆ **Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd Atodiad A: Ein Tybiaethau a Ffordd o Weithio (PDF, 12MB)**
 - ◆ Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd Atodiad B: goblygiadau i rwydwaith Natura 2000 o feysydd blaenoriaeth datblygu ynni solar a gwynt ledled Cymru (PDF, 16MB)

Yn ogystal, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddiweddariad o'r **Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd** ym mis Gorffennaf 2019.

Dogfen Fframwaith drafft

Mae pum pennod i'r Fframwaith drafft:

- Mae Pennod 1 yn nodi pwrpas y Fframwaith ac yn disgrifio sut mae'n cyd-fynd â pholisi ehangach Llywodraeth Cymru;
- Mae Pennod 2 yn amlinellu'r heriau a'r cyfleoedd allweddol sy'n wynebu Cymru dros yr 20 mlynedd nesaf;

- Mae Pennod 3 yn rhestru 'canlyniadau'r Fframwaith', sef uchelgeisiau cyffredinol Llywodraeth Cymru ar gyfer sut le fydd Cymru ymhen 20 mlynedd;
- Mae Pennod 4 yn nodi strategaeth ofodol sy'n cynnwys fframwaith polisi ar gyfer materion Cymru gyfan sydd o bwys cenedlaethol a 'diagram strategol' (h.y. map lefel uchel); ac
- Mae Pennod 5 yn pennu strategaeth ar gyfer materion o bwys cenedlaethol yn y tri rhanbarth - gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru.

Mae'r Fframwaith drafft yn cynnwys 33 o bolisiau, a nodir ym Mhenodau 4 a 5. Mae grid ar ddiwedd y ddogfen yn dangos y berthynas rhwng polisiau'r Fframwaith a chanlyniadau'r Fframwaith maent yn ceisio eu cyflawni.

Disgrifir canlyniadau a pholisiau'r Fframwaith yn fanylach isod, gydag enghreifftiau eglurhaol o agweddau gofodol polisiau ehangach yn gysylltiedig â'r canlyniadau.

Pennod 3 – Canlyniadau'r Fframwaith

Mae 11 o ganlyniadau Fframwaith ac maent yn seiliedig ar yr 'egwyddorion cynllunio cenedlaethol' a'r 'canlyniadau creu lleoedd cynaliadwy cenedlaethol' a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru. Y rhain yw 'Cymru lle mae pobl yn byw':

1. a gweithio mewn lleoedd cysylltiedig, cynhwysol ac iach;
2. mewn lleoedd gwledig bywiog gyda mynediad at gartrefi, swyddi a gwasanaethau;
3. mewn rhanbarthau unigryw sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldeb iechyd ac economaidd-gymdeithasol trwy dwf cynaliadwy;
4. mewn lleoedd ag laith Gymraeg lewyrchus;
5. a gweithio mewn trefi a dinasoedd sy'n ganolbwynt ar gyfer twf cynaliadwy;
6. mewn lleoedd lle mae ffyniant, arloesi a diwylliant yn cael eu hyrwyddo;
7. mewn lleoedd lle mae teithio'n gynaliadwy;
8. mewn lleoedd â seilwaith digidol o'r radd flaenaf;
9. mewn lleoedd sy'n rheoli eu hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ac yn lleihau llygredd;
10. mewn lleoedd ag ecosystemau bioamrywiol, gwydn a chysylltiedig; ac
11. mewn lleoedd sydd wedi eu datgarboneiddio.

Pennod 4 - Strategaeth Ofodol (polisiau 1-15)

Cyfeirir at dair ‘Ardal Twf Cenedlaethol’ yn y Strategaeth Ofodol, a nodir y bydd cyflogaeth a thwf mewn tai newydd ar raddfa fawr yn digwydd yn bennaf yn yr ardaloedd hyn. Yr Ardaloedd Twf Cenedlaethol yw:

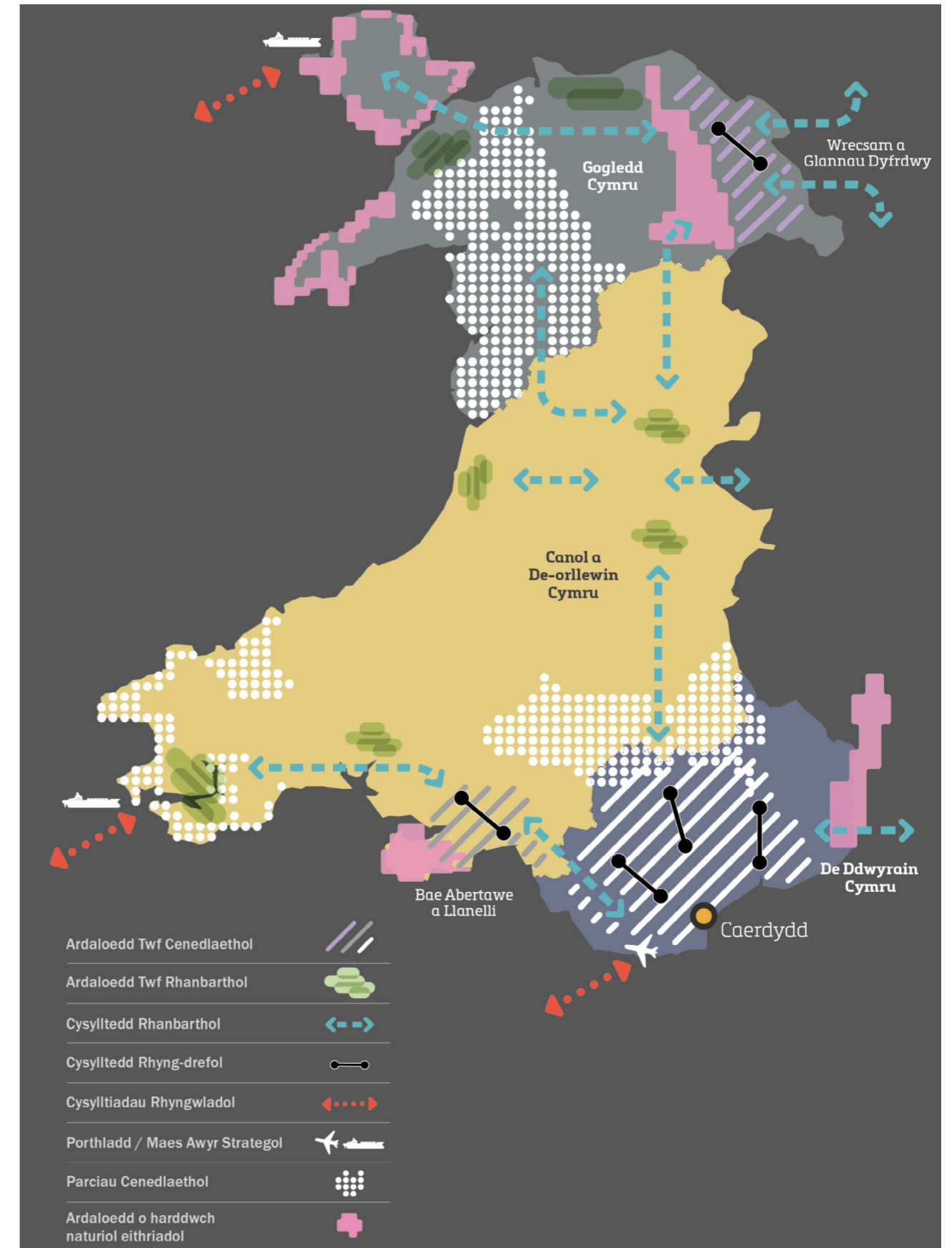
- Caerdydd, Casnewydd a’r Cymoedd;
- Bae Abertawe a Llanelli; a
- Wrecsam a Glannau Dyfrdwy.

Nodir ‘Ardaloedd Twf Rhanbarthol’ llai hefyd, yn yr un modd â chysylltiadau rhyng-drefol, rhanbarthol a rhyngwladol.

Mae’r Strategaeth Ofodol hefyd yn cynnwys polisiau ar gyfer materion o bwysigrwydd cenedlaethol, gan gynnwys ynni adnewyddadwy, tai fforddiadwy, cyfathrebu symudol, rhwydweithiau ecolegol a seilwaith gwefru ar gyfer cerbydau trydan. Crynhoir y polisiau isod.

O safbwynt trafndiaeth, nododd Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth, Ken Skates, **ei ‘egwyddorion ar gyfer cysylltedd trafndiaeth gyhoeddus’** ym mis Medi 2019. Dywedodd y Gweinidog: “rwy’n disgwyl i’r egwyddorion hyn gael eu hystyried pan fo cynlluniau seilwaith yn cael eu cynllunio a’r gwasanaethau’n cael eu caffael”. Gan ganolbwyntio ar gludiant teithwyr torfol, dywedodd fod rhagor o waith yn cael ei wneud ar ‘drafnidiaeth breifat, cludo nwyddau a dulliau eraill’. Roedd y datganiad yn nodi egwyddorion ar lefel ‘strategol’, ‘ranbarthol’ a ‘threfol/lleol’. Bydd yr egwyddorion yn rhan o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru newydd sy’n cael ei datblygu ar hyn o bryd. Cyfeirir at y Strategaeth Drafnidiaeth yn y Fframwaith drafft fel un o’r strategaethau sy’n llywio datblygiad y Fframwaith, sy’n awgrymu perthynas rhwng yr egwyddorion trafndiaeth gyhoeddus a’r ymagwedd ofodol a nodir yn y Fframwaith.

Ffigur 1: Strategaeth Ofodol y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Drafft

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalen 25)

Polisi 1 - Twf trefol cynaliadwy - Dylai twf trefol gefnogi trefi a dinasoedd sy'n gryno ac wedi eu gogwyddo o gwmpas canolfannau trefol, trafndiaeth gyhoeddus integredig a rhwydweithiau teithio llesol.

Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar Bapur Gwyn, **gwella trafndiaeth gyhoeddus**, rhwng mis Rhagfyr 2018 a mis Mawrth 2019, a disgwylir y bydd Bil Trafndiaeth Gyhoeddus (Cymru) yn cael ei gyflwyno yn 2020. Tra bod y Papur Gwyn wedi ymgynghori ar gynigion ar gyfer gwasanaethau bysiau, tacsis a cherbydau hurio preifat a strwythur cynllunio trafndiaeth llywodraeth leol ranbarthol, awgrymir yn **y datganiad ysgrifenedig** sy'n cyhoeddi canlyniad yr ymgynghoriad y bydd y Bil yn canolbwyntio'n fwy penodol ar wasanaethau bysiau.

Y tu hwnt i gynigion deddfwriaethol, mae gan gorff cyflenwi trafndiaeth Llywodraeth Cymru, Trafndiaeth Cymru, **gyloch gwaith** i gefnogi trafndiaeth gyhoeddus integredig, gan gynnwys:

- cyflwyno gwasanaethau rheilffyrdd o dan y fasnachfaint newydd a datblygu Metro De Cymru;
- cefnogi Llywodraeth Cymru yn ei hadolygiad o wasanaethau bysiau a datblygu 'datblygiadau sy'n canolbwyntio ar dramwy' o gwmpas gorsafoedd rheilffordd;
- gwasanaethau tocynnau integredig ac ymateb i'r galw;
- teithio llesol; a
- darparu seilwaith gwefru cerbydau trydan.

Yn ei adroddiad ym mis Mai 2019 ar **Ddatblygu Trafndiaeth Cymru yn y dyfodol** (PDF 687), nododd **Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau** y Cynulliad 'rôl bwysig i Trafndiaeth Cymru wrth helpu i gydlynu'r gwaith o gynllunio defnydd tir a thrafnidiaeth yng Nghymru i ddarparu rhwydwaith trafndiaeth integredig'.

Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn datblygu achos busnes ar gyfer datblygu rôl Trafndiaeth Cymru yn y dyfodol.

Yn flaenorol, ym mis Mehefin 2018, **amlygodd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau** bwysigrwydd y cysylltiad rhwng polisi cynllunio a chefnogaeth ar gyfer teithio llesol. Ym mis Mai 2019, awgrymodd y Dirprwy Weinidog Economi a Thrafnidiaeth, Lee Waters, fod y **Polisi Cynllunio Cymru diwygiedig yn 'gam mawr ymlaen'** o ran cryfhau canllawiau cynllunio ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol i helpu i ategu 'amgylchedd teithio llesol'.

Polisi 2 - Cefnogi canolfannau trefol - Dylai cynigion ar gyfer cyfleusterau gwasanaethau cyhoeddus newydd ar raddfa sylweddol gael eu lleoli yng nghanol trefi a dinasoedd. Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y dylid eu cymeradwyo mewn mannau eraill.

Polisi 3 - Buddsoddiad cyhoeddus, adeiladau cyhoeddus a thir sy'n eiddo cyhoeddus - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i sicrhau bod datblygiadau ar raddfa sylweddol ar dir sy'n eiddo cyhoeddus wedi eu lleoli yng nghanol trefi a dinasoedd sy'n hygyrch drwy gerdded, beicio a defnyddio trafndiaeth gyhoeddus. Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol nodi tir dan berchnogaeth gyhoeddus sy'n briodol i'w ddatblygu.

Polisi 4 - Cefnogi cymunedau gwledig - Y ffordd orau o gynllunio ardaloedd gwledig yw Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol. Dylai'r twf mewn trefi a phentrefi gwledig fod yn briodol ac yn gymesur.

Polisi 5 - Cyflwyno cartrefi fforddiadwy - Bydd Llywodraeth Cymru yn cynyddu nifer y cartrefi fforddiadwy drwy sicrhau bod cyllid yn cael ei ddefnyddio'n fwy effeithiol. Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol a Lleol:

...ddatblygu fframweithiau polisi cryf sy'n seiliedig ar dystiolaeth er mwyn cyflenwi tai fforddiadwy, gan gynnwys gosod targedau ar gyfer cynlluniau datblygu yn seiliedig ar amcangyfrifon rhanbarthol o'r angen am dai ac asesiadau lleol. Mewn ymateb i anghenion lleol a rhanbarthol, dylent nodi safleoedd ar gyfer datblygiadau a arweinir gan dai fforddiadwy ac ystyried pob cyfle i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy.

Mae'r Fframwaith drafft yn defnyddio cyhoeddiad **Amcangyfrifon o'r angen am dai yng Nghymru fesul deiliadaeth (yn seiliedig ar 2018)** Llywodraeth Cymru sy'n cynnwys nifer o wahanol senarios demograffig. Mae'r Fframwaith drafft yn defnyddio'r amcangyfrif canolog sy'n awgrymu:

- bod angen 114,000 o gartrefi ychwanegol ledled Cymru erbyn 2038;
- yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018/19 i 2022/23), bydd angen 8.300 cartref newydd ar gyfartaledd bob blwyddyn, gydag angen am 57% ohonynt yn ne-ddwyrain Cymru, 24% yng nghanolbarth a de-orllewin Cymru a 19% yng ngogledd Cymru; a
- dylai fforddiadwyedd fod yn ganolbwynt allweddol, gyda 47% o gartrefi newydd yn ystod 2018/19 i 2022/23 angen bod yn dai fforddiadwy (tai cymdeithasol neu rent canolradd). Mae hyn yn cynrychioli 3,900 o dai fforddiadwy ar gyfartaledd a 4,400 o gartrefi marchnad yn flynyddol dros y cyfnod o bum mlynedd.

Mae'n bwysig nodi bod y cyhoeddiad ynghylch amcangyfrifon o'r angen am dai yn datgan bod y ffigurau hyn yn dod gyda'r cafeat **na ddylid eu defnyddio fel targedau tai**, ac yn hytrach y dylent 'fod yn sail ar gyfer trafodaeth ar benderfyniadau polisi'.

Sylwer hefyd mai ffigur sengl yw'r amcangyfrif canolog, yn hytrach na'r ystod o niferoedd y cyfeirir atynt yn y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith ac yng ngohebiaeth ddilynol Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd â'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig.

Dadansoddir y ffigurau tai yn ôl y tri rhanbarth yn ddiweddarach yn y Fframwaith drafft, ac fe'u crynhoir yn y tabl isod. Nodir yn y Fframwaith drafft bod 'yr amcangyfrifon hyn yn darparu rhan o'r dystiolaeth a'r cyd-destun y gellir seilio gofynion tai ar gyfer Cynlluniau Datblygu Strategol arnynt' (tudalennau 51, 58 a 66).

Tabl 1: Ffigurau tai rhanbarthol y Fframwaith drafft

Rhanbarth y Fframwaith drafft	Cartrefi ychwanegol sydd eu hangen erbyn 2038	Canran y cartrefi ychwanegol yn y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23) a ddylai fod yn gartrefi fforddiadwy
Gogledd Cymru	19,400	51%
Canolbarth a de-orllewin Cymru	23,400	44%
De Cymru	71,200	48%

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalennau 51, 58 a 66), yn seiliedig ar **Amcangyfrifon o'r angen am dai yng Nghymru fesul deiliadaeth (yn seiliedig ar 2018)** Llywodraeth Cymru.

Mae gan Lywodraeth Cymru darged ar wahân i ddarparu 20,000 o dai fforddiadwy yn ystod y Pumed Cynulliad. Mae'r targed hwnnw'n cynnwys 6,000 o gartrefi a ddarperir drwy gynllun Cymorth i Brynu Cymru, er na fyddai'r eiddo hynny yn gyffredinol yn cwrdd â'r diffiniad o dai fforddiadwy a amlinellir yn **Nodyn Cyngor Technegol 2: cynllunio a thai fforddiadwy**.

Comisiynwyd yr **Adolygiad annibynnol o'r cyflenwad o dai fforddiadwy: adroddiad** gan Lywodraeth Cymru, ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Mai 2019. Gwnaeth nifer o argymhellion ar gyfer camau gweithredu i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy, a derbyniodd Llywodraeth Cymru pob un ac eithrio un.

Polisi 6 - Cynllunio mewn Parthau Gweithredu Symudol - Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi 'Parthau Gweithredu Symudol' sy'n canolbwyntio ar ardaloedd sydd heb lawer o ddarpariaeth neu ddim darpariaeth o gwbl, a lle mae galw am seilwaith newydd. Yn y parthau hyn, dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol a gweithredwyr telathrebu weithio gyda'i gilydd i gynyddu darpariaeth symudol drwy nodi lleoliadau ar gyfer offer a seilwaith newydd. Rhoddir cryn bwyslais ar yr angen i gynyddu'r ddarpariaeth, gyda rhagdybiaeth o blaid seilwaith telathrebu symudol newydd, ar yr amod nad oes unrhyw effaith niweidiol sylweddol ar y dirwedd.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei **Chynllun gweithredu ffonau symudol** ym mis Hydref 2017. Nodir yn y cynllun sut bydd Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r ysgogiadau datganoledig sydd ar gael iddi - fel cynllunio ac ardrethi busnes - yn ogystal â gweithio gyda'r diwydiant ffonau symudol ac Ofcom (y rheolydd cyfathrebu) i wella darpariaeth symudol.

Polisi 7 - Cerbydau allyriadau isel iawn - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig ac eraill i gynllunio ar gyfer cyflwyno seilwaith gwefru cerbydau trydan a'i weithredu, gan gynnwys creu rhwydwaith o bwyntiau gwefru cyflym ledled Cymru.

Nodir yn y Fframwaith drafft hefyd y **bydd Llywodraeth Cymru yn llunio strategaeth ar gyfer seilwaith gwefru trydan**, ond nid yw'n nodi amserlen ar gyfer gwneud hynny.

Dywedodd Llywodraeth Cymru wrth Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau mewn tystiolaeth i'w **ymchwiliad i seilwaith gwefru cerbydau trydan** ei bod yn bwriadu defnyddio Trafnidiaeth Cymru i gaffael seilwaith gwefru. Byddai'r broses hon yn cynnwys Llywodraeth Cymru yn pennu'r gyllideb a'r prif amcanion, ac yn gwahodd cynigion i gyflawni.

Polisi 8 - Fframwaith strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth a sicrhau bod ecosystemau yn wydn - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i nodi:

- ardaloedd y gellid eu diogelu fel rhwydweithiau ecolegol am y gallent fod yn bwysig o ran addasu i newid yn yr hinsawdd a phwysau eraill, o ran adfer neu greu cynefinoedd, neu sy'n darparu gwasanaethau ecosystemau; a
- chyfleoedd lle gellid manteisio i'r eithaf ar seilwaith gwyrdd strategol fel rhan o gynigion datblygu.

Dylai'r safleoedd hyn gael eu cynnwys mewn Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol ac, ym mhob achos, dylai cynigion datblygu ddangos camau gweithredu tuag at wella bioamrywiaeth a sicrhau bod ecosystemau yn wydn.

Nodir hefyd yn y Fframwaith drafft y bydd meysydd blaenoriaeth ar gyfer gweithredu a nodwyd mewn Datganiadau Ardal yn ystyriaethau cynllunio perthnasol, a dylai Cynlluniau Datblygu Strategol/Cynlluniau Datblygu Lleol nodi polisiâu i ddiogelu'r ardaloedd hyn.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru ar hyn o bryd yn paratoi'r rownd gyntaf o Ddatganiadau Ardal. Mae angen Datganiadau Ardal yn unol â *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* ac maent yn adroddiadau ar sail lleoedd a fydd yn nodi risgiau, cyfleoedd a blaenoriaethau sy'n ymwneud â **rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy**. Eu bwriad yw hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth ym mhob maes a byddant yn nodi cyrff cyhoeddus penodol wrth fynd i'r afael â heriau sy'n ymwneud â rheoli adnoddau naturiol. Disgwylir i'r Datganiadau Ardal gael eu cyhoeddi ym mis Mawrth 2020.

Polisi 9 - Coedwig genedlaethol - Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi safleoedd a mecanweithiau i ddatblygu coedwig genedlaethol, a bydd yn ategu camau gweithredu i ddiogelu lleoliadau arfaethedig.

Nodir yn y Fframwaith drafft bod coedwig genedlaethol yn debygol o gael ei gwasgaru ar draws nifer o leoliadau, a bydd yn helpu i gyflawni targed Llywodraeth Cymru o blannu o leiaf 2,000 hectar o goetir newydd yn flynyddol o 2020, fel y nodir yn ei **strategaeth Coetiroedd i Gymru**.

Polisiâu ynni a gwresogi (Polisiâu 10-15)

Nodir pum polisi yn y Fframwaith drafft sy'n ymwneud ag ynni adnewyddadwy a Rhwydweithiau Gwresogi Ardaloedd. Nodir bod gan Lywodraeth Cymru 'ymagwedd goleuadau traffig' at bolisi ar brosiectau ynni adnewyddadwy gwynt a solar ar raddfa fawr:

- **Coch:** Nid yw datblygu ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn briodol o fewn Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE).
- **Ambr:** Ardaloedd nad ydynt o fewn yr Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer ynni solar a gwynt. Ni fydd cefnogaeth benodol gan Lywodraeth Cymru i'r rhain, a bydd cynigion yn cael eu penderfynu ar sail eu rhinweddau unigol.

- **Gwyrdd:** Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer ynni solar a gwynt lle mae rhagdybiaeth o blaid datblygu a lle derbynir yr egwyddor o newid tirwedd.

Mewn '**adolygiad strategol o dirwedd ac effaith weledol**', a baratowyd ar ran Llywodraeth Cymru, nodwyd yr Ardaloedd Blaenoriaeth fel y lleoliadau mwyaf priodol i ddygymod â newid tirwedd.

Nodir yn y Fframwaith drafft y bydd dod â màs critigol o ddatblygiadau adnewyddadwy at ei gilydd yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth yn datblygu'r achos dros seilwaith grid newydd wedi ei atgyfnerthu.

Polisi 10 - Ynni gwynt a solar mewn Ardaloedd Blaenoriaeth - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth y mae wedi eu nodi. Mae rhagdybiaeth o blaid datblygu ar gyfer y cynlluniau hyn a 'derbyniad cysylltiedig o newid tirwedd'.

Wrth bennu ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygu ynni gwynt a solar ar raddfa fawr mewn Ardaloedd Blaenoriaeth, priodolir gwerth sylweddol i gyfraniad y cynnig at leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr Cymru a chyrraedd targedau datgarboneiddio ac ynni adnewyddadwy. Rhaid i geisiadau cynllunio hefyd ddangos sut gwnaed y mwyaf o fuddion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol a sut y **lleihawyd** effeithiau andwyol ar y canlynol:

- tirwedd ac effaith weledol;
- effeithiau cronrus;
- lleoliadau Parciau Cenedlaethol ac AHNE;
- goruchafiaeth weledol, cryndod cysgodol, effeithiau golau wedi ei adlewyrchu neu sŵn;
- aflonyddwch electromagnetig i'r systemau cyfathrebu presennol; a'r
- asedau gwarchodedig a ganlyn a nodwyd:
 - ◆ asedau archeolegol, pensaernïol neu hanesyddol;
 - ◆ safleoedd cadwraeth natur a rhywogaethau; ac
 - ◆ adnoddau naturiol neu warchodfeydd.

Mae *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* wedi ymrwmo Llywodraeth Cymru i ostwng allyriadau 80% erbyn 2050. Ym mis Mehefin 2019, nododd y Gweinidog Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig, Lesley Griffiths, **gynllun Llywodraeth Cymru** i gyflwyno rheoliadau pellach, gan ymrwmo Cymru i ostwng allyriadau 95% erbyn 2050, gydag uchelgais i gyflawni allyriadau sero net. Yn **Cymru carbon isel**, noda

Llywodraeth Cymru amrywiaeth o bolisiau a chynigion sy'n ymwneud ag ynni adnewyddadwy, gan gynnwys:

- cyflawni targedau ynni adnewyddadwy;
 - ♦ Cynhyrchu 70% o ddefnydd trydan Cymru o ynni adnewyddadwy erbyn 2030;
 - ♦ IGW o gapasiti trydan adnewyddadwy yng Nghymru i fod dan berchnogaeth leol erbyn 2030;
 - ♦ Prosiectau ynni adnewyddadwy i gael rhywfaint o berchnogaeth leol o leiaf o 2020 ymlaen.
- datblygu llwybrau i'r farchnad ar gyfer technolegau adnewyddadwy; ac
- ymchwilio i'r potensial ar gyfer buddsoddi a dulliau newydd o gynhyrchu ynni.

Nodir yn y Fframwaith drafft nad yw'r holl ardal yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth yn addas ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy; dylid ystyried effeithiau cronus a dylid eithrio safleoedd Natura 2000.

Mae **Natura 2000** yn rhwydwaith o ardaloedd gwarchoddedig ledled yr Undeb Ewropeaidd. Ei nod yw sicrhau goroesiad hirdymor rhywogaethau a chynefinoedd mwyaf gwerthfawr a'r rhai sydd fwyaf dan fygythiad yn Ewrop, a restrir o dan **Gyfarwyddeb Cynefinoedd yr Undeb Ewropeaidd a Chyfarwyddeb Adar yr Undeb Ewropeaidd**.

Nodir yn y Fframwaith drafft y **cynhyrchir canllawiau ar ddatblygu cynlluniau ynni gwynt ac ynni'r haul ar y lan mewn Ardaloedd Blaenoriaeth**. Ni ddarperir amserlen ar gyfer datblygu'r canllaw hwn.

Bydd gweithredu datblygiadau yn y Meysydd Blaenoriaeth yn cael ei fonitro yn unol â thargedau ynni adnewyddadwy Llywodraeth Cymru.

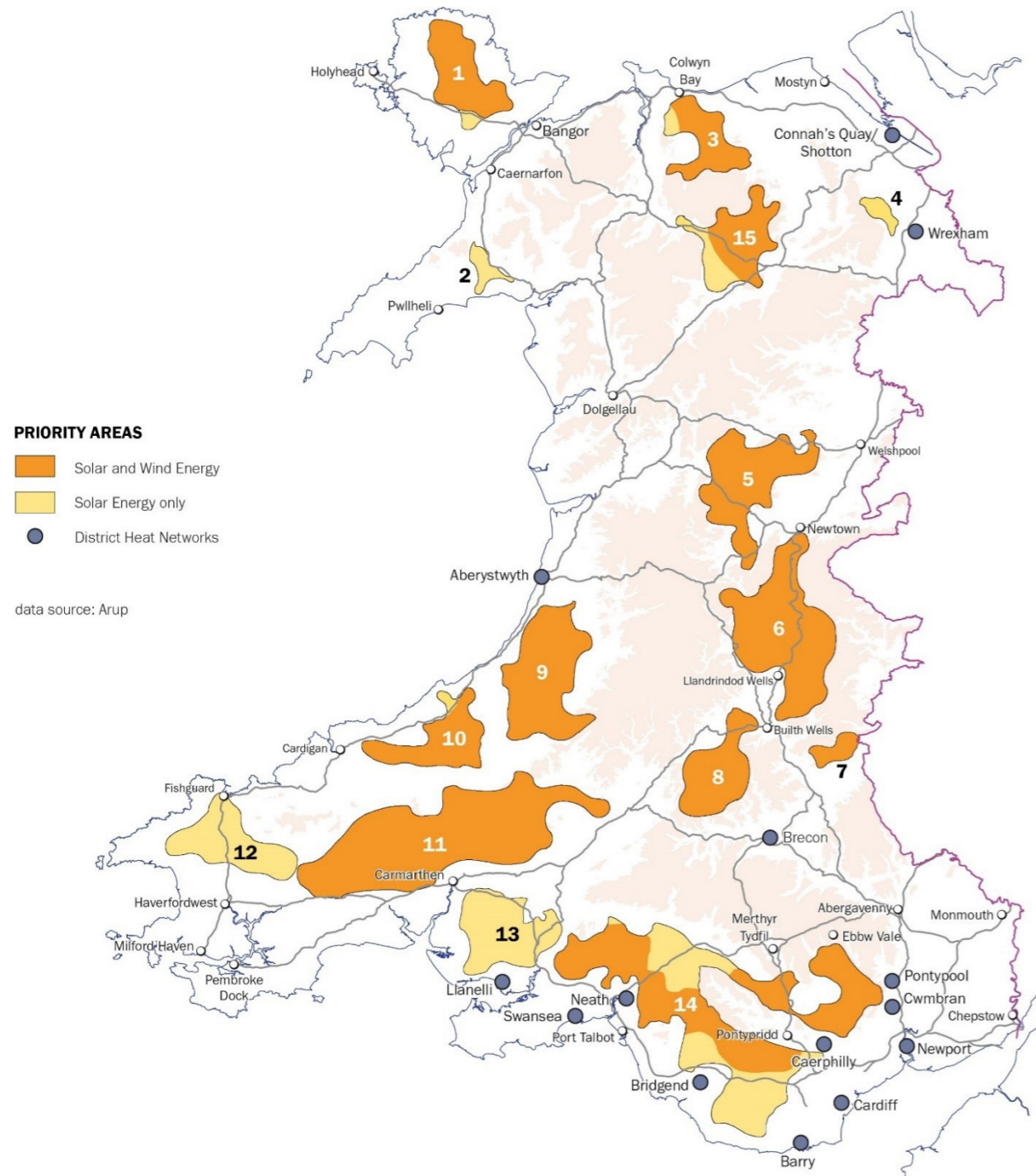
Polisi 11 - Ynni gwynt a solar y tu allan i'r Ardaloedd Blaenoriaeth - Y tu allan i'r Ardaloedd Blaenoriaeth, rhaid i geisiadau cynllunio ar gyfer datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr ddangos sut mae buddion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol wedi eu cynyddu i'r eithaf ac **nad oes effeithiau andwyol annerbyniol** ar yr un meini prawf a restrir ym Mholisi 10.

Polisi 12 - Ynni gwynt a solar mewn Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol - Nid yw datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn dderbyniol yn yr ardaloedd hyn.

Polisi 13 - Datblygiadau ynni adnewyddadwy eraill - Bydd cynigion ar gyfer cynlluniau arall i gynhyrchu ynni adnewyddadwy ar raddfa fawr yn cael eu penderfynu yn unol â'r meini prawf a nodir ym Mholisi 11.

Nodir yn y Fframwaith drafft bod ffynonellau ynni adnewyddadwy heblaw gwynt a solar yn cael eu cefnogi mewn egwyddor a bod **Llywodraeth Cymru yn paratoi 'Atlas Ynni' i nodi cyfleoedd ar gyfer pob math o brosiectau adnewyddadwy**. Ni ddarperir amserlen ar gyfer datblygu'r Atlas Ynni.

Ffigur 2: Ynni Gwynt a Solar mewn Ardaloedd Blaenoriaeth yn y Fframwaith Drafft

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalen 42)

Polisi 14 - Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal

O fewn Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal, dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol nodi cyfleoedd ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal a sicrhau eu bod wedi eu hintegreiddio o fewn datblygiadau newydd a phresennol.

Mae **Rhwydweithiau Gwresogi Ardal** yn ddull o gyflenwi gwres a dŵr poeth i sawl adeilad o ffynhonnell wres ganolog. Nodir yn y Fframwaith drafft y gallant fod y ffordd fwyaf effeithiol o ddarparu gwres carbon isel, yn enwedig mewn ardaloedd trefol.

Polisi 15 - Uwchgynllunio ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal - Dylai datblygiadau defnydd cymysg ar raddfa fawr, lle bo hynny'n ymarferol, gael Rhwydwaith Gwresogi Ardal. Dylai ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygiad o'r fath baratoi Uwchgynllun Ynni i sefydlu ai Rhwydwaith Gwresogi Ardal yw'r dewis cyflenwi ynni mwyaf effeithiol a, lle bo hynny'n ymarferol, ei weithredu.

Nodir yn y Fframwaith drafft y dylai cynigion, ar y lleiaf, ar gyfer datblygiadau defnydd cymysg o 100 annedd neu ragor ystyried y potensial ar gyfer Rhwydwaith Gwresogi Ardal, er bod potensial iddynt fod yn is na'r trothwy hwn.

Pennod 5 - Y rhanbarthau (polisiau 16-33)

Polisi 16 - Polisiau strategol ar gyfer cynllunio rhanbarthol - Mae Llywodraeth Cymru yn mynnu bod Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu cyflwyno ym mhob un o'r tri rhanbarth. Ar gyfer y rhanbarth perthnasol, dylai Cynllun Datblygu Strategol sefydlu:

- strategaeth ofodol;
- hierarchaeth aneddiadau;
- y ddarpariaeth dai a'r gofyniad tai;
- anghenion y gymuned sipsiwn a theithwyr;
- y ddarpariaeth gyflogaeth;
- yr ardaloedd gofodol ar gyfer tai strategol a thwf cyflogaeth, ynni adnewyddadwy ac nodi lleiniau gleision, coridorau gwyrdd a thirweddau o bwysigrwydd cenedlaethol;
- lleoliad gwasanaethau allweddol, trafniadaeth a seilwaith cysylltedd;
- fframwaith ar gyfer rheoli adnoddau naturiol ac asedau diwylliannol yn gynaliadwy;

- rhwydweithiau ecolegol a chyfleoedd i amddiffyn neu wella cysylltedd y rhwydweithiau hyn; a
- fframwaith cydgysylltiedig ar gyfer echdynnu mwynau a'r economi gylchol, gan gynnwys trin a gwaredu gwastraff.
- Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol hefyd lunio a chael eu llunio gan strategaethau rhanbarthol eraill fel cynlluniau datblygu economaidd rhanbarthol Llywodraeth Cymru a'r bargeinion dinesig a bargeinion twf: **Bargen Twf Gogledd Cymru; Bargen Ddinesig Bae Abertawe; a Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.**
- Yng **Nghynllun Gweithredu ar yr Economi** Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2017, nodir cynlluniau i ddatblygu model datblygu economaidd â ffocws rhanbarthol sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldebau rhanbarthol. Nodir yn y cynllun gweithredu:

Rydym wedi penodi Prif Swyddogion Rhanbarthol i arwain pob un o'r tri rhanbarth. Nhw fydd llais y rhanbarthau hynny yn y llywodraeth, a byddant yn anfon gwybodaeth leol atom er mwyn inni fedru teilwra'n ffordd o weithio. Yr hyn a fydd yn hollbwysig yw y byddant yn arwain, yn cydgysylltu ac yn cynllunio gwaith ar draws y rhanbarth ac yn sicrhau cysondeb. **Bydd hyn yn cynnwys dod â phartneriaid ynghyd i ddatblygu ac i gyflawni cynlluniau busnes a fydd yn nodi blaenoriaethau a chyfleoedd rhanbarthol.**
[Pwyslais Ymchwil y Senedd]

Bydd y Prif Swyddogion Rhanbarthol yn gweithio gydag eraill i harneisio manteision y Fargen Ddinesig a'r Fargen Twf sydd wrthi'n cael eu datblygu, a hefyd fanteision Banc Datblygu newydd Cymru a'r Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol.

... Wrth inni newid i'r model hwn o ddatblygu'r economi ar sail ranbarthol, bydd hynny'n dod â manteision i'w ganlyn, gan gynnwys:

 - ◊ Y gallu i gydgysylltu gwaith cynllunio ym maes datblygu economaidd.
 - ◊ Cadwyni cyflenwi lleol a rhanbarthol cryfach.
 - ◊ Trafnidiaeth fwy integredig.
 - ◊ Y gallu i gynllunio'n strategol ar amryfal faterion yn amrywio o ddefnydd tir, i dai, i sgiliau.
 - ◊ Y gallu i gydweithio mwy ar yr economi ac ar draws ffiniau, a hynny mewn ffyrdd a fydd yn ategu'i gilydd.
- **Nid yw'r cynlluniau busnes rhanbarthol wedi eu cyhoeddi eto.** Fodd bynnag, pan holwyd am hyn **ym Mhwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ym mis Gorffennaf 2019**, dywedodd Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth, Ken Skates, y bydd 'fframweithiau neu gynlluniau'n cael eu cyhoeddi erbyn diwedd y flwyddyn galendr hon'.

Gogledd Cymru (Polisiau 17-22)

Polisi 17 - Wrecsam a Glannau Dyfrdwy - Wrecsam a Glannau Dyfrdwy yw'r prif ffocws ar gyfer twf a buddsoddiad rhanbarthol. Dylid cynnal a gwella eu rôl yn rhanbarth gogledd Cymru ac ardaloedd trawsffiniol gorllewin Swydd Gaer a Chaer a Dinas-Ranbarth Lerpwl.

Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol yn y rhanbarth gydnabod Wrecsam a Glannau Dyfrdwy fel y canolbwynt ar gyfer tai strategol a thwf economaidd, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, gweithgynhyrchu uwch, trafndiaeth a seilwaith digidol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau trawsffiniol i hyrwyddo rôl strategol Wrecsam a Glannau Dyfrdwy a sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yn ategu Wrecsam a Glannau Dyfrdwy a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 18 - Aneddiadau arfordirol gogledd Cymru - Y 'bwa arfordirol adeiledig' o Gaernarfon i Lannau Dyfrdwy yw'r canolbwynt ar gyfer 'twf a reolir'. Dylai'r Cynlluniau Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol yn y rhanbarth gydnabod rôl y coridor hwn fel canolbwynt ar gyfer tai, cyflogaeth a gwasanaethau allweddol.

Yn ogystal, nodir yn y Fframwaith drafft bod darparu tai newydd yn dasg bwysig yn y broses gynllunio ranbarthol. Mae'n cyflwyno amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth gogledd Cymru fel **19,400 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 51% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy.**

Polisi 19 - Lleiniau gleision yng ngogledd Cymru - Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol sefydlu lleiniau gleision i reoli ffurfiad a thwf trefol, yn enwedig o gwmpas Wrecsam a Glannau Dyfrdwy ac yng nghyd-destun y llain las bresennol yng ngorllewin Swydd Gaer a Chaer.

Polisi 20 - Porthladd Caergybi - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gweithredwyr porthladdoedd ac eraill i sicrhau bod rôl strategol y porthladd fel porth yn cael ei chynnal a'i gwella. Mae hyn yn cynnwys gwella capasiti ar gyfer llongau mordeithio. Dylid rheoli datblygiadau newydd o gwmpas y porthladd yn ofalus er mwyn peidio â chyfaddawdu ar newidiadau ac ehangu yn y dyfodol.

Datblygodd Stena Line a Llywodraeth Cymru uwchgynllun wedi ei adnewyddu ar gyfer Porthladd Caergybi yn 2018. Fodd bynnag, nid yw'r ddogfen wedi ei chyhoeddi.

Polisi 21 - Cysylltiadau trafndiaeth â gogledd-orllewin Lloegr - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau lleol a rhanbarthol yng ngogledd Cymru a gogledd-orllewin Lloegr i sicrhau buddsoddiadau trafndiaeth, gan gynnwys ym **Metro Gogledd Cymru** a chryfhau cysylltiadau trafndiaeth trawsffiniol. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gefnogi gwell cysylltiadau trafndiaeth rhwng gogledd Cymru, Caer, Lerpwl a Manceinion, a chynllunio twf i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd sy'n deillio o gysylltedd rhanbarthol gwell.

Ochr yn ochr â chynlluniau ar gyfer Metro Gogledd Cymru, ym mis Chwefror 2019 **cyhoeddodd Llywodraeth Cymru** bod Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi ei ddiweddarw wedi cael ei lofnodi gyda chorff is-genedlaethol **Transport for the North** yn Lloegr i gryfhau cysylltiadau trafndiaeth trawsffiniol. Mae'r cytundeb yn cynnwys sefydlu 'Fforwm Trafndiaeth Cymru a gorllewin Lloegr' i ddod â rhanddeiliaid allweddol ynghyd gan gynnwys Llywodraethau Cymru a'r Deyrnas Unedig, a Transport for the North.

Polisi 22 - Gogledd-orllewin Cymru ac ynni - Mae gogledd-orllewin Cymru yn lleoliad ar gyfer datblygu a buddsoddi mewn ynni newydd. Dylai datblygiadau o'r fath gefnogi cymunedau, darparu swyddi a buddsoddiad mewn hyfforddiant a sgiliau, a gweithio gyda phrifysgolion a busnesau ledled y rhanbarth a gogledd-orllewin Lloegr i gydlynu a gwneud y mwyaf o fuddsoddiad newydd.

Wrth bennu ceisiadau am orsafoedd cynhyrchu ynni niwclear, dylid ystyried yr angen i gynhyrchu ynni anadnewyddadwy ymhellach, eu cyfraniad tuag at gymysgedd ynni Cymru, eu heffeithiau ar yr amgylchedd naturiol a hanesyddol a'u buddion economaidd.

Mae'r Fframwaith drafft hefyd yn cadarnhau cefnogaeth Llywodraeth Cymru i fenter **North West Nuclear Arc**, sy'n weledigaeth ar y cyd (gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig, prifysgolion a'r **Labordy Niwclear Cenedlaethol**) ar gyfer gwireddu buddion y sector ynni niwclear i gymunedau lleol. Mae'r 'Arc' yn ymestyn o ogledd Cymru drwy Swydd Gaer, Dinas-ranbarth Sheffield, Manceinion Fwyaf a Swydd Gaerhirfryn, i Cumbria. Y safleoedd allweddol yng ngogledd Cymru yw Wylfa a Thrawsfynydd.

Mae'r Fframwaith drafft hefyd yn cyfeirio at **Raglen Ynys Ynni Ynys Môn**.

Canolbarth a gorllewin Cymru (Polisiau 23-26)

Polisi 23 - Bae Abertawe a Llanelli - Bae Abertawe a Llanelli fydd y prif ganolbwynt ar gyfer twf a buddsoddiad ar raddfa ranbarthol. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol

a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gydnabod Bae Abertawe a Llanelli fel canolbwynt twf strategol, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, trafndiaeth a seilwaith digidol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn hyrwyddo rôl strategol Bae Abertawe a Llanelli ac yn sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yn cefnogi'r ardal a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 24 - Canolfannau rhanbarthol - Caerfyrddin, Llandrindod, y Drenewydd, Aberystwyth a'r pedair 'tref porthladd' (Aberdaugleddau, Hwlfordd, Penfro a Doc Penfro) fydd canolbwynt twf a reolir. Dylai'r Cynlluniau Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol gydnabod rolau'r trefi hyn fel canolbwynt tai, cyflogaeth a gwasanaethau allweddol.

Mae amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth canolbarth a gorllewin Cymru yn nodi y **bydd angen 23,400 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 44% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy.**

Polisi 25 - Dyfrffordd y Ddau Gleddau - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi gweithrediadau parhaus a datblygiadau yn y dyfodol yn **Nyfrffordd y Ddau Gleddau** yn ne Sir Benfro. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol gefnogi ei dwf a cheisio sicrhau'r buddion mwyaf posibl i'r rhanbarth a Chymru gyfan. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi datblygiadau newydd priodol.

Polisi 26 - Metro Bae Abertawe - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r ymdrechion i ddatblygu Metro Bae Abertawe a bydd yn gweithio gydag eraill i hwyluso'r gwaith o'i gyflawni. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gefnogi'r cynllun a chynllunio twf i wneud y mwyaf o gyfleoedd sy'n deillio o well cysylltedd rhanbarthol.

Mae Llywodraeth Cymru **wedi darparu cyllid o'i Chronfa Drafnidiaeth Leol** i Gyngor Dinas Abertawe i gefnogi datblygu'r achos busnes dros Fetro de-orllewin Cymru.

De-ddwyrain Cymru (Polisiau 27-33)

Polisi 27 - Caerdydd - Bydd Caerdydd yn cadw ac yn ehangu ei rôl fel y brif ganolfan genedlaethol ar gyfer diwylliant, chwaraeon, hamdden, y cyfryngau, yr economi gyda'r nos a chyllid.

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r 'datblygiad rhanbarthol sy'n mynd i'r afael â'r cyfleoedd a'r heriau sy'n codi o leoliad daearyddol Caerdydd a'i swyddogaethau fel prifddinas'. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi statws Caerdydd fel 'dinas sy'n gystadleuol yn rhyngwladol' ac un o **Ddinasoedd craidd y Deyrnas Unedig**.

Polisi 28 - Casnewydd - Casnewydd yw'r canolbwynt ar gyfer twf a buddsoddiad rhanbarthol, a dylai chwarae rôl strategol gynyddol yn y rhanbarth. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gydnabod Casnewydd fel canolbwynt ar gyfer tai strategol a thwf economaidd, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, trafndiaeth a seilwaith digidol.

Dylid rheoli datblygiad yn y rhanbarth ehangach i ategu twf Casnewydd. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau yn y rhanbarth ac yn Lloegr i hyrwyddo rôl strategol Casnewydd a sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yng Nghymru a Lloegr yn cefnogi Casnewydd a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 29 - Blaenau'r Cymoedd - Dylid cynnal gwaith adfywio a buddsoddi cydgysylltiedig yn ardal Blaenau'r Cymoedd i gynyddu ffyniant a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau cymdeithasol. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi buddsoddiad, gan gynnwys yn y sector gweithgynhyrchu, ac i sicrhau ymagwedd ranbarthol at fynd i'r afael â'r materion.

Rhaid i'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol ledled y rhanbarth nodi sut gallant gynorthwyo ardal Blaenau'r Cymoedd i sicrhau rhagor o ffyniant, cefnogi adfywio a gwella llesiant.

Mae amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth de-ddwyrain Cymru yn nodi y **bydd angen 71,200 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 48% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy.**

Polisi 30 - Lleiniau gleision yn ne-ddwyrain Cymru - Rhaid i'r Cynllun Datblygu Strategol nodi lleiniau gleision i reoli ffurf a thwf trefol yn ne-ddwyrain Cymru, yn enwedig o gwmpas Casnewydd a rhan ddwyreiniol y rhanbarth. Dylai hyn ystyried perthynas unrhyw lain las newydd â'r llain las o gwmpas Bryste.

Polisi 31 - Twf mewn aneddiadau cynaliadwy sy'n canolbwyntio ar dramwy - Dylai datblygiad a thwf yn y rhanbarth ganolbwyntio ar fannau sydd â chysylltedd teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus da. Dylai'r datblygiadau ganolbwyntio ar dir yn agos at orsafoedd rheilffordd a Metro'r prif reilffordd newydd a'r rheilffyrdd yr ymroddwyd i'w cyflawni.

Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gynllunio twf i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd sy'n deillio o well cysylltedd rhanbarthol. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i alluogi'r gwaith o gyflwyno **Metro De Cymru**.

Polisi 32 - Maes Awyr Caerdydd - Dylai'r maes awyr ddatblygu a thyfu. Cefnogir cynigion i ehangu capasiti, i ddarparu cyfleusterau maes awyr a gwasanaethau teithwyr newydd a gwell, ac i wella cysylltiadau trafndiaeth â'r maes awyr. Cefnogir gwelliannau i hygyrchedd, a dylent flaenoriaethu symudiad moddol o geir preifat i ddulliau trafndiaeth cynaliadwy, gan gynnwys trafndiaeth gyhoeddus.

Cefnogir datblygu tir ger Maes Awyr Caerdydd sy'n rhan o'r Parth Menter lle mae hynny'n ategu swyddogaethau'r maes awyr. Dylid rheoli datblygiadau newydd o gwmpas y maes awyr i sicrhau na fydd cyfyngiadau ar ehangu a newid yn y maes awyr yn y dyfodol.

Mae Maes Awyr Caerdydd wedi cyhoeddi **Uwchgynllun 2040 Maes Awyr Caerdydd** gan nodi 'cynlluniau uchelgeisiol ar gyfer twf dros yr 20 mlynedd nesaf i ddod yn borth allweddol i'r Deyrnas Unedig'.

Polisi 33 - Parc Rhanbarthol y Cymoedd - Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol ymgorffori egwyddorion **Parc Rhanbarthol y Cymoedd** newydd yn eu fframweithiau cynllunio. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi'r parc rhanbarthol a chynyddu cyfleoedd ar gyfer datblygiadau newydd.

Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig

Mae'r Fframwaith drafft wedi bod yn destun Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig. **Cyhoeddwyd adroddiad llawn** (PDF, 5MB) a **chrynodeb annhechnegol** (PDF, 556KB). Nod y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig yw bodloni gofynion **Cyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yr Undeb Ewropeaidd** ac mae'n cynnwys nifer o asesiadau statudol ac anstatudol eraill.

Mae'n broses ailadroddol sy'n asesu'r Fframwaith sy'n dod i'r amlwg yn erbyn fframwaith o 17 mater amcanion cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol. Daeth adroddiad Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig ar y Fframwaith drafft i'r casgliadau a ganlyn:

- byddai disgwyl i'r Strategaeth Ofodol arwain at effeithiau cynaliadwyedd cadarnhaol yn bennaf, ond gallai canolbwyntio datblygiadau yn y tair Ardal Dwf Genedlaethol gynyddu'r risg o lifogydd yn yr ardaloedd hyn, er y gellid lliniaru hyn;
- byddai disgwyl i'r polisiau gael effeithiau niwtral neu gadarnhaol ar amcanion Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig cymdeithasol ac economaidd sy'n gysylltiedig â gwella addysg, iechyd, yr economi, cyflogaeth, cysylltedd, cydlyniant cymdeithasol a thai;
- nodwyd effeithiau mwy cymysg ar gyfer yr amcanion sy'n ymwneud â diogelu'r amgylchedd naturiol, gan gynnwys ynni ac allyriadau tŷ gwydr, ansawdd aer, perygl o lifogydd, dŵr, tirweddau a threfluniau, treftadaeth ddiwylliannol, bioamrywiaeth a geoamrywiaeth yn ogystal ag adnoddau naturiol; a
- nodwyd effeithiau negyddol sylweddol yn yr hirdymor ar gyfer polisiau 20 a 32 gan y byddent yn annog ehangu Porthladd Caergybi a Maes Awyr Caerdydd, a byddai disgwyl i'r naill a'r llall arwain at ragor o allyriadau nwyon tŷ gwydr o ganlyniad i ragor o longau a symudiadau cludo yn yr awyr.

Ceir yr argymhellion a ganlyn yn adroddiad y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig:

- mae angen dadansoddiad manylach o bolisiau 20 (Porthladd Caergybi) a 32 (Maes Awyr Caerdydd) i ddeall eu cyfraniad at allyriadau, a allai wedyn lywio mesurau i liniaru'r effeithiau hyn;
- dylai'r Fframwaith wneud y mwyaf o gyfleoedd i gryfhau cysylltedd rhwng ardaloedd gwledig a chymunedau mwy ynysig â gwasanaethau ac amwynderau hanfodol;
- dylid darparu rhagor o seilwaith gwyrdd i wella'r amgylchedd naturiol, hwyluso llwybrau cerdded a beicio a darparu amrywiaeth o wasanaethau ecosystem;
- gallai'r Fframwaith gynnwys rhagor o sylw i reoli perygl o lifogydd a sut bydd hyn yn newid o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd, yn enwedig gan fod gwaith datblygu'n canolbwyntio ar ardaloedd lle mae risg helaeth o lifogydd yn barod, fel Casnewydd, Caerdydd a Glannau Dyfrdwy;
- gallai'r Fframwaith ystyried yn fanylach effaith datblygiadau dwys mewn ardaloedd trefol ar ansawdd aer; a

- gellid bod angen datblygu canol trefi a dinasoedd i wella cymeriad trefluniau presennol drwy fesurau dylunio o ansawdd uchel.

Yn yr adroddiad Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig, cynigir fframwaith drafft i fonitro effaith y Fframwaith terfynol. Nid yw'r dangosyddion sydd i'w monitro wedi eu cadarnhau eto, a bydd y fframwaith yn cael ei gyhoeddi ochr yn ochr ag adroddiad terfynol y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig.

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd

Mae'r Fframwaith drafft hefyd wedi bod yn destun **Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd**. Pwrpas Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yw sicrhau nad yw cynllun neu brosiect yn cael effaith sylweddol ar safleoedd dynodedig Ewropeaidd, naill ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad â chynlluniau neu brosiectau eraill.

Mae **Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017** yn gweithredu Cyfarwyddeb Cynefinoedd yr Undeb Ewropeaidd a Chyfarwyddeb Adar yr Undeb Ewropeaidd. Mae'r Rheoliadau'n cymhwyso'r broses Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd i safleoedd Natura 2000, sydd wedi eu dynodi o dan y ddwy Gyfarwyddeb, a hefyd i **Safleoedd Ramsar**.

'Sgriniodd' yr adroddiad Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd ar gyfer y Fframwaith drafft 20 polisi ar gyfer asesiadau manylach (a elwir yn 'asesiad priodol'). Nodir y casgliadau yn Nhabl 4 yr **Adroddiad Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd** (PDF, 16MB). I grynhoi, daeth yr adroddiad i'r casgliad:

- Mae'n anodd ar y cam 'lefel uchel iawn' hwn i weld yn glir sut gall y polisiau yn y Fframwaith drafft effeithio ar safleoedd dynodedig Ewropeaidd, ond mae osgoi materion yn gynnwys wedi bod yn elfen allweddol drwy gydol y broses ar gyfer datblygu'r Fframwaith.
- Nid yw'r un o'r polisiau yn y Fframwaith drafft yn mynd ati i gyfarwyddo datblygiadau mewn ffordd na ellid osgoi na lliniaru'r effeithiau ar y lefel haen is (Cynllun Datblygu Strategol/Cynlluniau Datblygu Lleol).
- Mae Polisi 8 (Fframwaith strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth a chydnerthedd yr ecosystem) yn darparu amddiffyniad troswaol y bydd yn ofynnol i'r polisiau eraill, yn ogystal â'r rhai mewn cynlluniau haen is, llynu wrtho. Mae hyn ar y rhagdybiaeth y bydd polisi 8 yn darparu byffer amddiffynnol ar gyfer safleoedd dynodedig Ewropeaidd yn anuniongyrchol.

- Yn yr un modd, mae polisi 16 (Polisiâu strategol ar gyfer cynllunio rhanbarthol) hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i rwydweithiau ecolegol gael eu nodi mewn cynlluniau haen is. Unwaith eto, y rhagdybiaeth yw y bydd hyn yn darparu byffer amddiffynnol ar gyfer safleoedd dynodedig Ewropeaidd.
- Mae polisiâu 10, 11, 13 (cynhyrchu ynni adnewyddadwy), 20 (Porthladd Caergybi), 21 (Cysylltiadau trafnidiaeth â gogledd-orllewin Lloegr), 22 (Gogledd-orllewin Cymru ac ynni), 25 (Dyfrffordd y Ddau Gleddau), 26 (Metro Bae Abertawe) a 32 (Maes Awyr Caerdydd) i gyd yn ymwneud â mathau o ddatblygiad sydd fel rheol yn fwy tebygol o arwain at effeithiau andwyol ar safleoedd gwarchoddedig Ewropeaidd. Mae hyn oherwydd eu maint a'u graddfa ac oherwydd eu bod yn tueddu i fod yn fwy tebygol o gael eu lleoli i ffwrdd o'r ardaloedd trefol presennol, a/neu ar yr arfordir, lle mae'r risg o wrthdaro â safleoedd Ewropeaidd yn uwch. Argymhellir mesurau lliniaru penodol yn adroddiad yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.